

Botkyrka kommun

Beslut för grundsärskola

---

efter tillsyn i Tullingebergs träningsskola
belägen i Botkyrka kommun

Beslut

2016-11-16

2 (12)

Dnr 43 - 2016:4999

Tillsyn i Tullingebergs träningskola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Botkyrka kommun under hösten 2016. Tullingebergs träningskola besöktes av Skolinspektionen den 29 september 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Det finns ingen nationell statistik över resultaten i grundsärskolan. Enligt skolans egen redovisning bedöms alla elever nå kunskapsmålen för träningskolans ämnesområden utifrån sina förutsättningar.

Av tillsynen framgår inget annat än att eleverna i grundsärskolan tillförsäkras trygghet och studiero.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2017-04-28
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2017-04-28

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Även om lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling på individnivå så saknas det uppföljning av resultaten på skolenhetsnivå. Konsekvensen blir att rektor inte kan sätta in adekvata åtgärder för att utveckla verksamheten på skolenhetsnivå.

Vidare framgår av tillsynen att elevhälsan inte används främst förebyggande och hälsofrämjande samt saknar psykosocial- och psykologisk kompetens. Dessutom får inte alla elever studie- och yrkesvägledning utifrån sina behov.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att senast den 28 april 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Säkerställ att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och att även kurator och psykolog är delaktiga i detta arbete.
- Ge samtliga elever studie- och yrkesvägledning utifrån deras behov.

*Motivering till bedömning av brist**Elevhälsan arbetar inte främst förebyggande och hälsofrämjande*

Skolinspektionens utredning visar att elevhälsan vid Tullingebergsskolans särskola inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande. De åtgärder som vidtas är av åtgärdande karaktär. Vidare finns det på skolan inte tillgång till kurator, och psykolog hyrs enbart in vid behov av utredningar i enskilda elevärenden.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundsärskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevhälsan på Tullingebergsskolans särskola saknar förutsättningar för att kunna arbeta förebyggande och hälsofrämjande som en samlad resurs. Rektorn och elevhälsa berättar att elevhälsan från och med detta läsår består av skolsköterska och specialpedagog. I teamet ingår även biträdande rektor. Kurator saknas och psykolog hyrs enbart in för åtgärdande arbete, till exempel vid utredningar eller för handledning av personal, och är inte delaktig i något förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Enligt rektor och elevhälsa på Tullingebergsskolans särskola arbetar elevhälsan mest åtgärdande, och inte främst förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsan uppger att de inte haft ett fungerande elevhälsoarbete under hela förra året och att arbetet mest har besatt av, och fortfarande består av, "akututryckningar". Elevhälsan uppger att det är "mycket att ta tag i" med rutiner som behöver skapas och denna termin har man hittills jobbat fram en rutin för regelbundna elevhälsomöten, som nu implementeras.

Alla elever ges inte tillgång till studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på grundsärskolan ges studie- och yrkesvägledning. Av utredningen framgår att det under innevarande läsår inte finns någon SYV anställd på skolan. Även om lärarna genomför vissa yrkesvägledande insatser som kan utgöra en viktig del av elevernas

undervisning så menar Skolinspektionen att de beskrivna aktiviteterna inte per automatik lever upp till skollagens krav på studie- och yrkesvägledning.

Enligt skollagen ska alla elever i grundsärskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. I Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 2013:180) anges att rektor behöver se till att det finns en strategi för hur eleverna ska ges information om studier och yrken som är anpassad efter deras behov. Elevernas behov av studie- och yrkesvägledning kan handla om att eleven, utifrån sina förutsättningar, blir medveten om sig själv och olika valalternativ såsom olika utbildningar och yrken. Studie- och yrkesvägledning inom grundsärskolan har särskilda förutsättningar, och behöver anpassas utifrån dessa.

Personalen uppger i intervju med Skolinspektionen att det tidigare fanns en inhyrd studie- och yrkesvägledare på skolan, men att skolan står utan den kompetensen nuvarande läsår. Verksamhetsstödet i kommunen har en studie- och yrkesvägledare som kan kontaktas, men personalen upplever att ingen som hittills har arbetat med studie- och yrkesvägledning har haft kompetensen för grundsärskola. Lärarna beskriver att det genomförs studiebesök på gymnasiesärskolan och att möjlighet finns för eleverna att göra praktik där. Lärarna beskriver också att de arbetar med att göra eleverna medvetna om vilka olika yrken man kan ha och vad man kan göra efter skolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Tullingebergsskolans grundsärskola inte uppfyller de krav som följer av föreskrifterna som gäller för verksamheten, föreläggs Botkyrka kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Följa upp grundsärskolans resultat i relation till de nationella målen.
- Analysera resultaten och utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- Planera och genomför utvecklingsåtgärder för grundsärskolans verksamhet.
- Dokumentera uppföljningen, analysen och de beslutade åtgärderna.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att Tullingebergsskolans grundsärskola brister i sitt systematiska kvalitetsarbete för särskolans verksamhet. Även om lärarna följer upp och utvärderar elevernas resultat på individnivå så visar utredningen att det saknas uppföljning av resultat, analys eller förbättringsåtgärder på skolenhetsnivå. Konsekvensen blir att rektorn inte kan sätta in adekvata åtgärder för att utveckla grundsärskolans verksamhet på skolenhetsnivå.

Enligt skollagen är det rektors ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av

kvalitetsarbetet är tillräckligt för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar och utvecklingsinsatser samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utvecklingens kvalitet inom enheten.

I intervju med lärarna framkommer att utvärderingar genomförs och analyseras kontinuerligt på individnivå. Lärarna skriver individuella utvecklingsplaner och omdömen och samplanerar arbetsområden mellan klasserna. Varje arbetsområde utvärderas sedan enligt en mall som lärarna tagit fram. Varje enskild lärare utvärderar även sina lektioner kontinuerligt. Däremot är resultatuppföljningen för grundsärskolan på enhetsnivå mycket sporadisk. Vid ett tillfälle under förra läsåret deltog ett par lärare i en resultatdialog med andra grundsärskolor, men ingen återkoppling har skett efter det. Det framkommer också att lärarna läsårsvis går igenom statistik hur väl eleverna uppnår kunskapskraven men att inte alla lärare deltagit i detta arbete. Lärarna ger en samstämmig bild av att de inte deltagit i något analysarbete eller arbete med utvecklingsåtgärder utifrån resultatuppföljning på enhetsnivå.

Även elevhälsan uppger i intervju med Skolinspektionen att det saknas uppföljningar av resultat och måluppfyllelse i särskolan. Enkäter på enhetsnivå genomförs men återkopplas inte och resultaten diskuteras och analyseras inte.

Skolinspektionen har inte kunnat ta del av någon aktuell dokumentation gällande Tullingebergsskolans grundsärskolas systematiska kvalitetsarbete. Rektorn, som började sin tjänst i augusti 2016, uppger att i överlämningen till rektorn gavs inget dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete. Trots rektorns eftersökningar har ingen sådan dokumentation framkommit från skolan eller huvudmannen. Som en av åtgärderna på skolan har dock rektorn valt att prioritera uppbyggnaden av en fungerande elevhälsa.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Tullingebergsskolans grundsärskola inte uppfyller de krav som följer av föreskrifterna som gäller för verksamheten, föreläggs Botkyrka kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar.

Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och kunskapskrav får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom till exempel färdighetsträning, specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål.

Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen för undervisningen, genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskraven. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Eleven ska enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat.

I grundsärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på grundsärskolans kunskapskrav, om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Om en elev har läst ett ämne enligt grundskolans

Beslut

2016-11-16

10 (12)

Dnr 43 - 2016:4999

kursplaner, tillämpas grundskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, och bedömningen ska dessutom göras med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar.

Efter avslutad utbildning får elever ett intyg om sin utbildning, som kan kompletteras med ett allmänt studieomdöme där elevens möjlighet att bedriva studier beskrivs. Lärarens bedömning ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska exempelvis se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum.

Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

På Skolinspektionens vägnar

Kristine Brosjö
Beslutsfattare

Eva Lindgren
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Tullingebergs träningskola

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Tullingebergs träningskola

Tullingebergsskolans särskola är en kommunal grundsärskola med inriktning träningskola. Vid tiden för tillsynen hade skolan 21 elever i årskurserna 1-9. Samtliga elever läser ämnesområden. Särskolan är lokaliserad i samma lokaler som Tullingebergsskolan och leds av en rektor och en tf. biträdande rektor.